

ОСОБЛИВОСТІ ПОШИРЕННЯ КОРЕНЕВОЇ ГУБКИ ТА СИСТЕМА ЗАХОДІВ БОРОТЬБИ З НЕЮ

Антонюк Я.Л., гр. Лз-22-2м, **Чернишов Д.О.**, гр. Лз-22-2м
Науковий керівник – канд. с.-г. наук, доц. **В.П. Власюк**
Поліський національний університет

Коренева губка, спричинена патогеном *Heterobasidion annosus*, становить значну загрозу для лісових екосистем, зокрема хвойних дерев, таких як сосна звичайна. Згубний вплив кореневої губки на санітарний стан та екологічну життєздатність лісів зумовив розробку комплексної системи заходів, спрямованих на боротьбу з цією патогенною загрозою. В умовах Полісся, значні площі насаджень чистих соснових культур піддаються негативному впливу розглядуваної хвороби [5].

Коренева губка характеризується своїм небезпечним впливом, часто непомітно поширюючись через кореневу систему, що призводить до погіршення фізіологічного стану і, зрештою, загибелі дерев. Це грибкове захворювання може призвести до деградації лісових насаджень, створюючи екологічні та економічні наслідки. Для подолання цієї загрози було розроблено комплексний підхід, що включає профілактику, моніторинг та заходи втручання [1, 2, 4].

Профілактика є початковою лінією захисту від кореневої губки. Створення здорових лісових екосистем шляхом правильного вибору ділянки, підбору відповідних порід дерев і належних технологій посадки значно знижує сприйнятливність насаджень до кореневої губки. Відповідна відстань між деревами, уникнення перезволожених ділянок та використання здорового посадкового матеріалу є невід'ємними компонентами цього профілактичного заходу [6].

Ретельний моніторинг має вирішальне значення для виявлення наявності кореневої губки до моменту, коли вона набуде значного поширення. Регулярні обстеження лісових насаджень, особливо в регіонах, схильних до кореневої губки, можуть допомогти виявити ранні симптоми, такі як в'янення, зміна кольору хвої у кроні та передчасне її опадання. Своєчасна ідентифікація дає можливість лісівникам вчасно вжити заходів, що запобігатимуть подальшому поширенню хвороби. Підтримка належного стану ґрунту має вирішальне значення для запобігання поширенню кореневої губки. Зокрема, створений відповідно до технології дренаж для запобігання перезволоженню та ущільненню ґрунту має досить важливе значення. Впровадження практик лісової санітарії, таких як видалення та утилізація заражених деревних решток, зменшує потенціал для поширення спор кореневої губки [7].

Важливу роль щодо запобігання поширенню розглядуваної хвороби відіграє і хімічний захист лісу. Фунгіциди можуть відігравати певну роль у

боротьбі з кореневою губкою, особливо при профілактичному застосуванні під час посадки дерев або на ранах чи пошкодженнях дерев. Однак, з огляду на екологічні проблеми, їх використання потребує ретельного вивчення та обґрунтування. Крім того, певну роль можуть відігравати і заходи біологічного захисту соснових насаджень з використанням природних антагоністичних мікроорганізмів. Вказаний захід може сприяти обмеженню росту та розвитку *Heterobasidion annosus*.

Формування стійких до хвороб насаджень є довгостроковим рішенням для боротьби з кореневою губкою. Певним рішенням щодо підвищення стійкості насаджень можуть бути селекційні програми, спрямовані на виведення дерев із підвищеною стійкістю [3]. Крім того, застосування відповідних лісогосподарських практик, таких як проріджування насаджень для зменшення густоти дерев і створення оптимальних умов для їх росту та розвитку, допомагає запобігти виникненню і поширенню кореневої губки. Багатогранна система заходів боротьби з кореневою губкою відображає розуміння того, що ефективно застосування заходів різних видів, вимагає комплексного підходу. Поєднання стратегій профілактики, моніторингу та втручання, що ґрунтуються на наукових дослідженнях та екологічних знаннях, має вирішальне значення для збереження життєздатності лісових екосистем.

Впровадження зазначених вище заходів, дасть можливість мінімізувати негативний вплив на насадження не лише кореневої губки, а й багатьох інших хвороб, та забезпечить формування стійких високопродуктивних лісостанів загалом.

Література

1. Булат А. Г. Особливості ураження кореневою губкою соснових насаджень Харківщини та заходи щодо профілактики хвороби : автореф. дис. ... канд. с.-г. наук : 06.03.03. Харків, 2006. 21 с.
2. Генсірук С. А., Бондар В. М. Лісові ресурси України, їх охорона і використання. Київ : Наукова думка, 1973. 528 с.
3. Гут Р. Т., Вербовицька Ю. В. Порівняльний аналіз різних методів виділення ДНК з хвої сосни звичайної (*Pinus sylvestris* L.). *Науковий вісник НЛТУ України*. 2005. Вип. 15.5. С. 116-121.
4. Генсірук С. А. Ліси України. Київ : Наук. думка, 1992. 408 с.
5. Турко В. М., Вишневський А. В., Сірук Ю. В., Жуковський О. В. Особливості лісовідновлення в осередках кореневої губки в сосняках свіжих суборів Житомирського Полісся. *Науковий вісник НЛТУ України*. 2023. Т. 33(2), С. 38–44. <https://doi.org/10.36930/40330205>
6. Цилюрик А. В., Шевченко С. В. Лісова фітопатологія. Київ : КВІЦ, 2008. 464 с.
6. Marčiulynas A., Sirgedaitė-Šežienė V., Žemaitis P., Baliuckas V. The Resistance of Scots Pine (*Pinus sylvestris* L.) *Half-sib Families to Heterobasidion annosum*. *Forests*. 2019. Vol. 10. №3. P. 287. <http://dx.doi.org/10.3390/f10030287>